

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 09881

IN ALE FARBN

Chanan Kiel

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

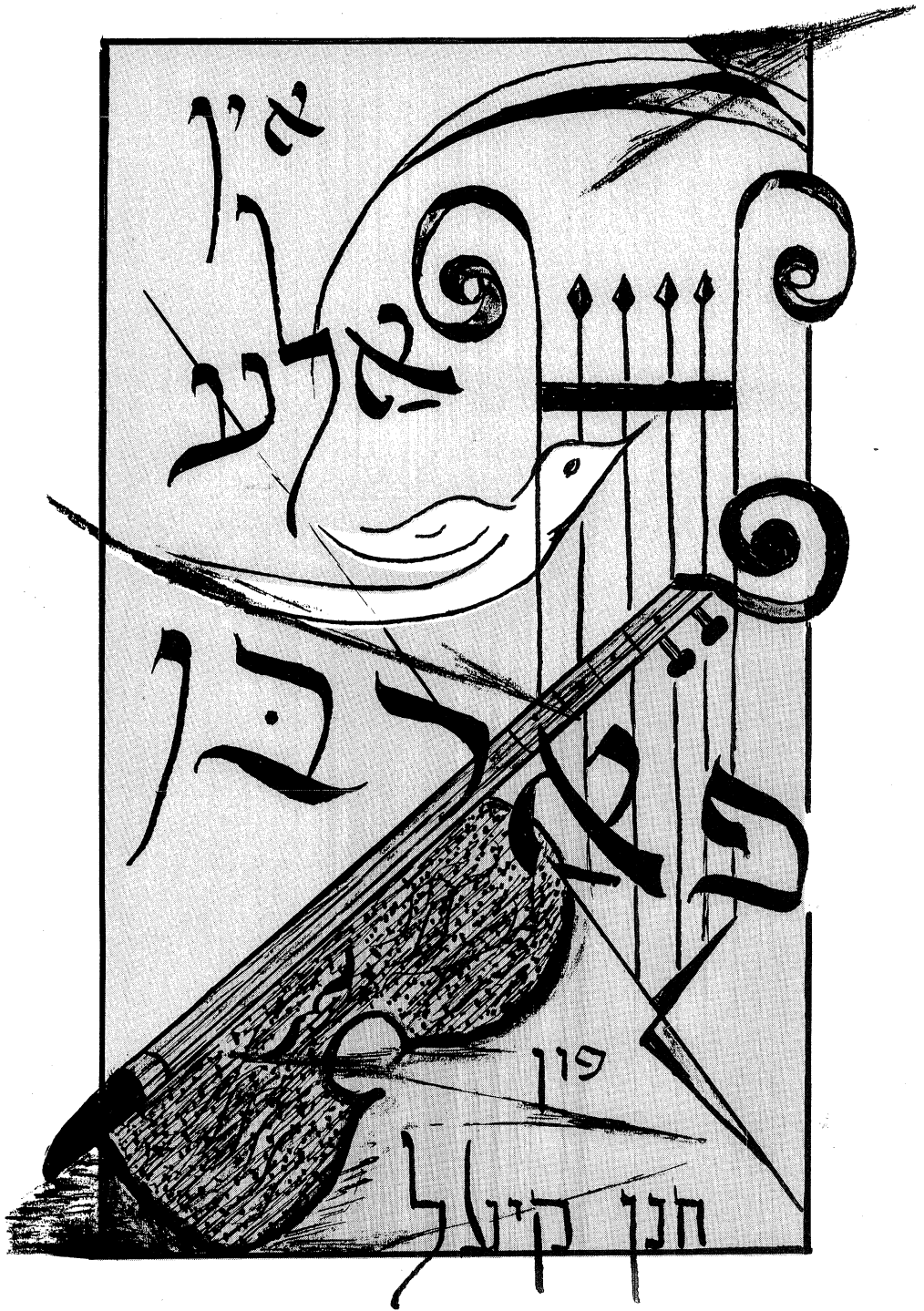
Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אינהאלט

24.	יציאת מצרים	1.	יידיש
25.	אליהו הנביא	2.	פאסטעך-ליד
26.	דובר לעצטובר	3.	דאָס נײַע יאָר
27.	פארשיזאנער	4.	אַ זײַס יאָר
28.	אין וואָלד פון די קדושים	5.	סוכות
29.	שבועות לידער	6.	מזן קליינע סופה
30.	אונדזער נעע היים	7.	שמחת תורה
31.	קלעז מאָרים	8.	אושפיזין
32.	דער שניי-מענטש	9.	על הניסים
33.	קעמפ-לידער	10.	אזוי ווי אמאָל
34.	גוט-שבת	11.	זיבן זין
35.	גוט-וואָך	12.	דריידל-טאנאָ
36.	חלום-לאנד	13.	טו בשבת
37.	גם המלח	14.	אַ שלום-בזים
38.	לז אַדיקים	15.	חמשה-עשר פֿונט
39.	אליהו אין אַ הייל	16.	אַ צווילינג
40.	די יידישע שול	17.	פּרילינג
41.	אַצרוי פון א טויט	18.	פּרילינג אין ישראל
42.	אין קענעדי וואָלד	19.	וויגל-ליד
43.	די וועלט איז שיין	20.	מרדכי
44.	אַ חתונה אין פּעלד	21.	המן און מרדכי
45.	ה' אייר	22.	מרים
		23.	יוכבד

אײַק זײַנע פֿון אַלײַכטײַקן, גאַלדזשעט רעסן,
פֿערע צעשטאַן אױף היימישע וועסן.
אײַט קינדער, ווי טױבן, אין שטײַלן געמײַט
זײַנע אױך דאָס עײַז.

אײַק זײַנע אין יאָרען וואָס זײַנע זײַך אַלײַן,
אײַט פֿרײַד און געײַד, אײַט חן און געױײַן;
צופֿאַר אײַט פֿאַר-זאַרײַט אױף ייִדישע עײַרעס
זײַנע אױך זאַרײַט.

אײַק זײַנע, און אײַן עײַז אױף זײַט עַבֿרן וײַנע,
צופֿאַר אײַט אײַט אײַר זײַנעט אײַט אײַן קינד;
אַזוי האָט יאָ זײַן און אַזוי האָט אַ טעם
אײַן ייִדישער אַרײַט.

אײַק זײַנע, און אײַן עײַז אױף אַזוי ווי אַ תּוֹכֵחַה;
אײַן זאַל זײַט דאָס עײַז פֿאַרזעסן חעלע.ײַ
אײַר זײַנעסן צופֿאַר אײַט, אײַר זײַנעסן יחידעל-

רײַז י זע

פאסטעך-ליד

לאַמיר זינגען דאָס ליד פון פאסטעך צבי
וואָס האָט אין די בערג געפאָשעט פּי ;

האַט דער פאסטעך געזען אין בלויען שלאָף
אַ וואָלף זיך פאָשען צוואַמען מיט שאָף ;

האַט ער געמיינט אַז משיח איז דאָ
און געזונגען הללו הללו יאָ . . .

און אזוי האָט ער זינגענדיק דאָס ליד,
די שווערד אויף אַן אַקער איבערגעשמידט.

נאָר ס'האַבן די פערקער זיין ליד ניט געהערט
און די שווערד איז ווייטער געבליבן אַ שווערד.

האַט דער פאסטעך צבי אין בלויען שלאָף
גענומען טרייסטן זינע שאָף :

— משיח, משיח איז אונטערוועג,
משיח וועט קומען אין אונדזערע טעג.

דאָס נייע יאָר

דאָס נייע יאָר איז ווי אַ קינד,
וואָס איז נאָך פריש און ריין פון זינד,
וואָס גיט אונדז האַפענונג און טרייסט,
נאָר קיינער ווייסט ניט ווי עס הייסט.

דאָס נייע יאָר איז אַ געזאַנג,
נאָר הערסט דערווייל דעם ערשטן קלאַנג,
דערוואַרטונג, אַנהייב און פאַרזוך —
דאָס ערשטע בלעטל פון אַ בוך.

דאָס נייע יאָר איז ערב — מי,
אַ וויסע טויב אין ערשטן פלי,
אַ חלום אין אַ זיסן שלאָף —
דער אַנהייב פון אַ ווייטן סוף.

א זיס יאר

לשנה טובה —
 קינדער אלע,
 טינקט אין האַניק
 אַיִן די חלה.
 זאַל דאָס נייע-
 יאַר זײַן זיס ;
 און פֿאַרן ערשטן;
 ערשטן ביס
 זאָגט מיט מיר
 די קליינע תפילה :

„יהי רצון
 זאַל זײַן דער ווילן,
 אַז דאָס נייע
 יאַר וואָס גייט
 זאַל זײַן אַ יאַר
 פֿון ליכט און פֿרייד ;
 און ווי זיסער
 האַניק — זיס.“

לשנה טובה,
 זײַט געגריסט
 מיט ברכה
 פֿון זײַן ליבן נאָמען,
 אָמן.

סופות

פֿון מצרים — לאַנג באַפֿרײַט,
 פֿאַרגעסן שוין דאָס קנעטן לײַם,
 און פֿנען איז נאָך ווײַט,
 מדבר, מדבר — אונדזער היים.

מתנות זינגען, מתנות רוישן,
 ווי די שטערן אונדזער צאָל,
 פֿון די זיבעציק אין גושן
 געוואָרן איז פֿני ישראל.

אַ גאַנצן טאָג, דער הימל פֿלאַמט;
 די נאַכט פֿאַלט צו מיט ביזע קעלטן.
 וואו מען קוקט — נאָר זאַמד און זאַמד
 און וואַנדער-שכֿטים אין געצעלטן.

פֿונקען טרײַען נאָך און פֿלעמלען
 גײַען אויס אין שטילע רן,
 קניען הויקערדיקע קעמלען,
 מאַכן פֿויל די אויגן צו.

די קליינע סופות זײַנען עדות
 פֿון אַ מדברדיקער וועלט,
 אַז ס'האַפֿן מײַנע מדבר-זיידעס
 די זעלבע סופות אויפֿגעשטעלט.

ל י ד ע ר

מיין קליינע סוכה

קליין איז די סוכה נאָר שיין ווי די וועלט
ווייל איך האָב די סוכה אַליין אויפֿגעשטעלט.

קליין איז די סוכה, ענג איז דאָס פּלאַץ
פֿאַר מיר איז די סוכה אַ שיינער פּאַלאַץ.

קליין איז די סוכה מיט פשוטע ווענט
און איך האָב געבויט עס מיט אייגענע הענט.

קליין איז די סוכה אַזוי ווי אַ נעסט
קומט אַריין מינע פֿריינד, זייט מינע געסט!

שמחת תורה

טאַנץ אַ פֿריילעכס, טאַנץ אַ הורא
היינט איז יום-טובֿ שמחת תורה.

האַלט די פֿאַן און דריי זיך מיט,
און זינג מיט ייִדן מיט דאָס ליד.

לערנען תורה איז כּדאי,

הייב דאָס לערנען אָן אויפֿסניי

הייב דאָס לערנען אָן מיט פֿרייד,

ביסט אַ גאַלדן רינג אין קייט.

ליכט אין האַרץ און אין די אויגן

תורה איז אַ רעגן-בויגן.

אושפיזין

אין יום-טובדיקער סוכות-נאַכט
זיי האָבן זיך באַוויזן.

איך האָב אַליין גערעדט מיט זיי,
די הייליקע אושפיזין.

אברהם שטייט שוין ביי דער טיר,
ער ציילט נאָך אַלץ די שטערן.

און פרייט זיך מיט די אייניקלעך
וואָס מערן זיך און מערן.

יצחק זיצט ביים עק פון טיש

און גלעט די באַרד די גרויע,

ער איז שוין אַלט, די אויגן — שוואַך,
און שמייכלט מיט הנאה.

יעקב האָט מתנות פיל

געבראַכט פאַר יעדן קינד:

העמדעלעך פאַרשיידענע,

פון ריינעם זייד געשפינט.

יוסף זיצט און קוקט פאַרטראַכט
אין שטילקייט און אין שלום,
און דערציילט אַ וואונדערלעכן
שפאַגל-נייעם חלום.

משה רבינו הערט מיך אויס

דאָס חומש, גאַנצע שעהן.

ער גיט אַ קניפּ אין באַק און זאָגט —

עס וואַקסט, עס וואַקסט אַ גאון.

אהרן הכהן זיצט לעבן טאַטן,

און האַלט מיך אויף זיין שויס.

ער פילט זיך היימיש דאָ ביי אונדז

ווי אין זיין אייגן הויז.

דוד המלך אויפן פידל

שפילט אַ שיינעם ניגון,

און עס טוט אין זיסן שלאָף

אַ דרימל מיך פאַרוויגן.

אין יום-טובדיקער סוכות-נאַכט

זיי האָבן זיך באַוויזן.

איך האָב אַליין גערעדט מיט זיי,

די הייליקע אושפיזין.

על הנסים

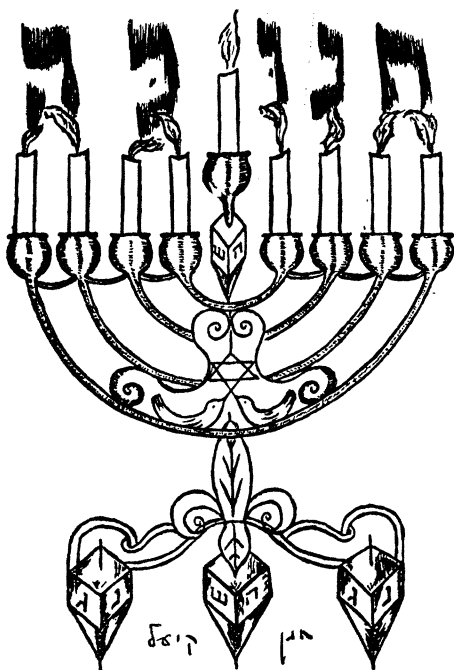
א נס איז דאָס קריגעלע בוימל, א נס,
וואָס איז ניט געזונקען אין תהום פון פאַרגעס.

א נס איז יהודה, וואָס וואַגט און געוויינט,
יהודה פון דעמאָלט און אויך פון אַצינד.

א נס איז מיין טאַטנס מנורה אין הויז,
דאָס ביסעלע בוימל וואָס לאַזט זיך ניט אויס.

א נס איז דאָס חנוכה-ליכטל וואָס כ'צינד
און ווערט ניט פאַרלאָשן פון רעגן און ווינט.

א נס איז דאָס פּייער, דאָס שטילע, וואָס גליט.
א נס איז אַ קינד וואָס זינגט אונדזער ליד.

אַזוי ווי אַמאָל

— חנוכה-ליכטעלעך,
אייביקע פֿריינט,
וואו איז יהודה המכבי היינט? —

— ער לעבט און ער קעמפֿט
אַזוי ווי אַמאָל
אין פֿרייען, אין זוניקן ארץ-ישראל.

— ליכטעלעך קליינע,
וואָס שיינען און גליען
לעבט נאָך מתתיהו פֿון מודיעין?

— ער לעבט אין מודיעין
אַזוי ווי אַמאָל
מיט זיינע חשמונאים אין ארץ-ישראל.

— ליכטעלעך, זאָגט מיר,
איך וויל וויסן זייער;
וואָס טוען די קינדער פֿון די מכבייער?

— זיי לעבן און קעמפֿן
אַזוי ווי אַמאָל
און היטן דאָס זוניקע ארץ-ישראל.

— ליכטעלעך שיינע,
ליכטעלעך ליבע,
וואו לעבט איצט תנה פֿון די קינדער זיבן

— זי וואוינט אין קיבוץ,
און קינדער אָן צאָל
בויען דאָס זוניקע ארץ-ישראל.

— חנוכה-ליכטעלעך
זאָגט מיר צי קען —
אין אונדזערע צייטן אַ נס אויך געשען?

— ניסים געשען
אַזוי ווי אַמאָל
אין ליכטיקן, זוניקן ארץ-ישראל.

ז י ב ן ז י ן

לאַמיר זינגען אַ חנוכה-ליד
 נון, גימל, האַ, שיין
 זינגט מיט מיר דאָס לידל מיט
 פֿון חנהס זיבן בראַווע זין.

נס — אַ וואונדער, גדול — גרויס
 היה שם — געווען איז דאָרטן
 דער ערשטער זון בויט אויף אַ הויז,
 דער צווייטער פֿלאַנצט אַ נייעם גאָרטן.

דער דריטער מאַכט אַן עראָדראָם,
 אַז ס'זאל דער פֿערטער קענען פֿליען;
 נס גדול היה שם —
 אַזוי ווי אַמאָל אין שטאָט מודיעין.

דער פינפֿטער ווערט אַ קאָפיטאַן
 פֿון אַ ייִדישער שיף.
 דער זעקסטער פֿירט אַ לאַנגע באַן
 פֿון די בערג ביז תל-אַבֿיבֿ.

דער זיבעטער פֿון חנהס הויז
 היט די גרענעצן פֿון לאַנד;
 נס — אַ וואונדער, גדול — גרויס —
 לאַמיר זינגען דאָס ליד באַנאַנד.

דריידל-טאָנץ

מוזיק: וולאָדימיר חפץ

דריי געשווינד,
 דריי זיך דריי,
 דריי געשווינד;
 טאָנץ אַ פֿריילעכס
 מיטן ווינט.

 דריי זיך לאַנג —
 אַ מעסלעס,
 פֿאַל אויף נון
 ווייל נון איז נס;
 נס איז מײַן
 יידיש זיין,
 נס איז מײַן
 יידיש זיין,
 טאָנץ אין
 בלויצען טאָג אַרײַן.

איינס און צוויי,
 איינס און צוויי,
 דריי זיך דריידל
 שנעלער דריי;
 דריי זיך דריי,
 דריי געשווינד,
 דריי זיך דריי,
 דריי געשווינד;
 טאָנץ אַ פֿריילעכס
 מיטן ווינט.

 טאָנץ אַרײַן,
 טאָנץ אַרײַן,
 פֿריילעך איז
 מיט דיר אין הויז.
 דריי זיך דריי,

Musical notation for the song "Dreidel-Tanz". It consists of three staves of music in G major (one sharp) and common time (C). The notes are accompanied by Hebrew lyrics written below the staff.

The lyrics under the first staff are: אײַנס און צוויי, אײַנס און צוויי, דריי זיך דריידל, שנעלער דריי, דריי זיך דריי, דריי געשווינד, דריי זיך דריי, דריי געשווינד, טאָנץ אַ פֿריילעכס מיטן ווינט.

The lyrics under the second staff are: טאָנץ אַרײַן, טאָנץ אַרײַן, פֿריילעך איז מיט דיר אין הויז, דריי זיך דריי.

The lyrics under the third staff are: אײַנס און צוויי, אײַנס און צוויי, דריי זיך דריידל, שנעלער דריי, דריי זיך דריי, דריי געשווינד, דריי זיך דריי, דריי געשווינד, טאָנץ אַ פֿריילעכס מיטן ווינט.

חמשה עשר פרוכט

ראש השנה לאילנות,
נאט איך קינדער היינט מתנות.

פירות פון די ווייטע סעדער,
וואו עס גרינט דער שיינער צעדער.

פירות פון דעם ווייטן טאל,
רייפע פרוכטן פון ישראל.

פינגן, טייטלען און לעמאָנען,
מאָך אַ ברכה, שהחיינו.

מאָך אַ ברכה, עס געזונט,
יעדער באַקסער וועגט אַ פונט.

ראָזשינקעס אַ פולן עמער,
ס'איז דאָך יום־טוב פון די ביימער.

אַ צווילינג

איך מיטן בוים
זינען ביידע אַ צווילינג,
אין איינעם געבוירן,
אין זעלביקן פּרילינג.

צוזאַמען געוואַקסן,
צוזאַמען געבליט,
דער קלייניקער בוים
מיטן קלייניקן ייד.

איך בין נאָך קליין,
האַלט זיך קוים אויף די פיס
און קוק אויפן בוים,
וואָס איז גרויס ווי אַ ריז.

דער בוים איז אין קוויטן
אין בונטע געקליידט:
מיר וואַקסן אַ צווילינג,
מיר בליען אין פּרייד.

אַזוי איז אונדז ביידן
געוואָרן באַשערט —
אַן אייביקער צווילינג
אויף יידישער ערד.

פּרילינג

ס'איז דער ווינטער שוין אַוועק
אין אַ ווינטן, ווינטן וועג.

אין די ווינטע בלויע וועגן
האַט דער פּרילינג אים באַגעגנט.

לאַכט דער פּרילינג ווי אַ קינד :
וואָס-זשע איילסטו זיך אַצינד ?

ס'איז דער טאָג היינט מילד און שיין,
אַזאַ שאַד אַוועקצוגיין.

ענטפּערט אים דער ווינטער קאַלט :
איך בין מיד אַזוי און אַלט.

אַלע וואַרטן אויף דיין קומען,
ס'איז אַ צייט פון זון און בלומען.

פּרילינג אין ישׂראל

(ט"ו בשבט)

גרינער באַרג, גרינער טאַל
פּרילינג, פּרילינג אין ישׂראל.

קינד און קייט, פּול מיט פּרייד
האַבן פּעלדער היינט פּאַרזייט.

ליד און טאַנץ, ליד און טאַנץ
איך האָב אויך אַ בוים געפּלאַנצט.

וואַקסט דער בוים הויך און גלייך
ביי דעם בלויען ירדן טייך.

גרינער באַרג, גרינער טאַל
וואַקסן ביימער אין ישׂראל.

פּוּרִים-זױג-לײַד

אײלדו לײַד-לײַד, אײלדו-לײַד,
מאָך די שײנע אױגן צו,
ס'איז אַ שאַד מיר דײנע טרען,
וועסט אַמאָל אַ מלכה ווערן.

אײלדו לײַד-לײַד, נײן, נײט ווײן,
ס'איז דײן ווײל ענג און קלײן,
וואוּינען וועט נאָך מײן יתומה
אין פּאַלאַצן לײכטיק-גרוימע.

אײלדו לײַד-לײַד, שלאָף שױן אײן,
דו וועסט אונדזער שלײחה זײן;
מאָך די שײנע אױגן צו,
קלײנע מלכה, שלאָף אין רו.

מֵרְדֵּכִי

מרדכי זיצט אין קעניגס טויער
אײנגעהילט אין צער און טרויער.
ס'גלייט אין אױג אַ דײסע טרער,
און זײן האַרץ, זײן האַרץ איז שווער.

„לױף, שלײח, לױף געשווינד,
זאָג איר — ביסט אַ יודיש קינד.
גיב איר אַפ אַ גרוס אַ צאַרטן,
זאָג איר, אַז מיר וואַרטן, וואַרטן.“

מיר קומן זיך די אױגן אויס,
די געפאַר איז זײער גרויס.
זײן נײט וואַיק אױפן טראַן,
יודיש לעבן שטייט אין קאַן“.

זמן קומט ארויס אין גאס
רענט אין זיינע אויגן האס.

ער איז ביז און ער האָט פֿינט
זי זון די ליכטיקע, וואָס שיינט.

עם פֿרילינג וואָס באַחנט די וועלט,
אַ קינד אין גאס וואָס לאַכט און קוועלט;

ער האָט פֿינט די גוטע יידן
וואָס באַגריסן זיך אין פֿרידן.

ער האָט פֿינט די גראַזן שטילע
זון די פֿייגעלעך אפֿילו.

וואַקסט אין אים אַ בייזער טרויער,
ווען ער זעט דעם ייד אין טויער.

מרדכיין מיט די מילדע אויגן,
וואָס וויל זיך פֿאַר אים ניט בויגן.

קריצט דער רשע מיט די ציין
און ווערט בייז אויף זיך אַליין.

מרדכי

מרדכי קומט ארויס אין גאס
מיט אַ שמייכל — צאַרט און בלאַס.

אומעטום איז דאָ אַ פֿריינד
און אַ ליבע זון וואָס שיינט.

יעדע קינד איז אַ געשאַנק
פֿאַר יעדן קינד — אַ שיינעם דאַנק.

אין זיינע אויגן גליט אַ פֿרייד,
ווען אַ ייד אַנטקעגן גייט.

ווען אַנטקעגן גייט אַ מענטש
זאָגט ער: שלום, זיי געבענטשט.

— כאַטש איך ווייס ניט ווער דו ביסט
זיי געבענטשט און זיי געגריסט.

מרדכי'ס האַרץ איז אַנגעגליט
מיט צער פֿון אַ געפרוואוּטן ייד.

מ ר י ם

ווען ס'איז ביי דעם ים-סוף
געשען א נס
האבן יידן געזונגען
א גאנצן מעת-לעת.

האט משה געזונגען
א לויב צו זיין גאמען :
ארטפ זיינען מצרים
ווי בליי אין די תהומען.

נייט מרים ארויס
מיט א פויק אין דער מיט,
טראגן זיך דוים
אויפן זאמד אירע טריט.

אזוי ווי די בוזאליעס
וואס טאנצן ביים ברעג
איז מרים און שטורמישן
טאנצן אוועק.

שפילן קלעזמארים
און זינגען דאס ליד,
און ס'טאנצן די יידן
מיט מרמען מיט.

אין ים-סוף ליגן
די מצרישע פיינט ;
מיר לעבן, מיר זינגען
אז ישיר נאך דיינט.

י ו כ ב ד

וואס טראכט דארט, די מאמע,
יוכבד אין גושן,
זי טראכט פון איר קינד
פון איר יינגעלע — משה.

די מוטער, זי שווינגט,
נאר דאס הארץ אין איר שרייט :
וואס טוט דארט איר קינד
אויף דער מצרישער זייט ?

די מוטער, זי שווינגט,
נאר דאס הארץ אין איר וויינט :
דאס קינד אין דעם פאלאץ
איז פרעמד, און אליין.

ער שפילט זיך אליין
אין א ווינקל א שטילן,
מיט מצרישע פרינצן
ער וויל זיך ניט שפילן.

דאס יינגל אין פאלאץ
פון מצרישע הארן —
„גאט זאל אים היטן
פון ביזע געפארן“.

דאס יינגל אין פאלאץ
איז ליב אונדז און טייער,
ער איז דאך משה,
אונדזער באפרייער.

יציאת מצרים

ווען מיר זיינען ארויס פון מצרים,
האָבן הימל און ערד זיך געפרייט,
די זון האָט אונדז, — ליכטיקע, פרייע,
אויף גליאיקע זאָמדן באַגלייט.

געטאַנצט האָבן פאַלמעס אַנטקעגן,
געטאַנצט פאַר די יידישע קנעכט,
וואָס האָבן מיט זיי זיך געזעגנט
און אויך מיט די פינצטערע נעכט.

האָבן געקוקט פיראַמידן
פאַרגליווערט אין אייביקער שרעק,
געקוקט ווי עס גייען די יידן
באַפרייטע אין מדבר אַוועק.

אויף הייסע און זאַמדיקע וועגן
געשפּאַנט האָבן מיר אין געאַייל,
איז גאַט אונדז געקומען אַנטקעגן
געהילט אין אַ וואַלקן זייל.

אין אייביקע אַלטע הגדות
זינגען איצט אייניקלעך פרייע,
הלל-געזאַנגען און אַדעס,
וועגן יציאת מצרים.

אליהו הנביא און דאָס קינד

קינד :

אליהו הנביא, זאָג מיר פֿאַר וואָס
טרינקסטו נישט אויס דעם ווייַן פֿונעם כּוּס ?
איך ווייס, דו ביסט דאָ און איך קען דיר נישט זען ;
פֿול איז געבליבן דער כּוּס ווי געווען.

אליהו הנביא :

ס'איז פֿריילעך אין הויז ווען איך קום אַרײַן,
טרינק איך נאָר אויס די פֿרייד פֿון דעם ווייַן ;
גיי איך אַרויס און דאַנק שטילערהייט ;
זיס איז דער ווייַן, אָפּער זיסער — די פֿרייד.

קינד :

אליהו הנביא, ווי קען עס דען זײַן,
— דו זאָלסט אין דער זעלבער מינוט גלייך אַרײַן
אין יעטוועדן הויז וואו אַ סדר איז דאָ
אין דער זעלביקער צײַט, אין דער זעלביקער שעה ?

אליהו הנביא :

יעדער קען זען מיך, יעדער וואָס וויל,
ווען איך קום אַרײַן אין הויז אין דער שטיל ;
איך קום אַרײַן ווען דו בענקסט און דו וואַרטסט ;
ווייל ווייטער פֿון אויגן קען זען דאָס האַרץ.

דער לעצטער פון געטא

ס'ברענגען די הניזער אין ווארשעווער געטא
 וואו ס'ווארטן נאך יידן צווישן די וועגן,
 נאך ניט אויף א גס מער און ניט אויף א רעמונג,
 זיי ווארטן צו שטארבן מיט וואפן אין הענט.

זיי ווארטן מיט אויגן וואס גליען און שטראלן
 און ס'קלאפן די הערצער מיט ליד : „אני מאמין...“
 איד גלייב און איד גלייב אז ס'איז נאך ניט פארפאלן
 אפילו ווען ס'שטייען די הניזער אין פלאמען.

ס'גיט אנילעוויטש ארויס נאך באפעלן
 צו לעצטע גיבורים, ווי ליכטער וואס צאנקען ;
 פליען פון לעכער, פענצטער שראפנעלן,
 ס'ברענגען אין גאסן געפאנצערטע מאנקען.

הויך אויפן דאך האט א גיבור געקלעטערט,
 געהילט מיט א בלוי-ווייסער פאן אינעם פלאם,
 אזוי איז געפאלן דער לעצטער פון געטא
 אויף קידוש השם און אויף קידוש העם.

פארטיזאנער

שלאָפן נאָך דאַרפישע כאַטעס,¹
 ס'בילן די הינט אין די פעלדער,
 יידן מיט פעק און מיט שמאַטעס²
 לויפן אַרײַן אין די וועלדער.

שטיל ווי די גראַזן און בלעטער
 אויף פּוילישע לאַנקעס³ און לאַנען,⁴
 אַוועק זענען יידן פון געטאַ —
 אויף לעבן, אויף טויט — פאַרטיזאַנער.

צו לעבן מיט ווילדע געוויקסן,⁵
 און וואַרטן אויף סוף פון מלחמה,
 אַרויסגיין פון וועלדער מיט ביקסן
 צו צאָלן פאַר טויט מיט נקמה.⁶

פאַר לעבנס — אַ חשבון⁷ צו מאַנען,
 נישט לאַזן זיי רואיקע שלאָפן,
 מיר קומען די רוצחים דערמאַנען,
 אז ס'לעבן נאָך יידן מיט וואַפן.⁸

שלאָפן נאָך דאַרפישע⁹ כאַטעס,
 ס'בילן די הינט אין די פעלדער,
 יידן מיט ביקס און גראַנאַטן¹⁰
 קריכן¹¹ אַרויס פון די וועלדער.

חנו קיעל

אין וואַלד פון די קדושים

(אין ארץ-ישראל ווערט געפלאַנצט אַ וואַלד אין
אַנדענק פון די 6 מיליאָן אומגעקומענע יידן)

טו אויס די שיד און שטעל זיך אָפּ,
שטיל איין דיין האַרץ און בייג דיין קאָפּ,
שטיל איין דיין האַרץ און רעד קיין וואָרט
ווייל הייליק, הייליק, איז דאָס אָרט.
יעדער בוים איז אַ סימבאָל
פון דעם געפייניקטן אַמאָל.
און יעדער צווייג וואָס וואַקסט און בלייבט
איז ווי אַ בליענדיקער ייד.
און די יונגע גרינע בלעטער
זיינען קינדער פונעם געטאָ.
בלעטער ציטערן און רוישן
אין דעם וואַלד פון די קדושים,
ביימער, ביימער, וואָס דערמאָנען
אומגעקומענע מיליאָנען.

דאָס האַרץ איז היים און אַנגעגלייט,
גייען מיר מיט שטילע טריט;
גייען אַלע, יונג און אַלט
טיפער, טיפער אין דעם וואַלד.
סגרינען שוין די פרישע בייטן,
גיי און זוך אין אַלע זייטן.
אפשר אין די בייטן גרינע
וועסטו עמעצן געפינען.
וועסטו עמעצן דערהערן
און דערקענען יענע טרערן...
בלעטער וויינען אין דעם ווינט,
זאָגן קדיש נאָך אַ קינד.
לאַמיר אַלע תפילה טאָן
אין דעם וואַלד פון זעקס מיליאָן.

אַ קראַנץ שבועות-לידער

באַרג סיני

ליכטיק איז דער סיני-באַרג מיט קינדער אַלערליי,
 קינדער פון דער גאַנצער וועלט טאַנצן אין געדריי
 און אויבן זינגט אַראָפּ אַ קינדער-שטים:
 שלום, חברים! שלום, חברים!

לוחות

וואו זינגען זיי, די לוחות, מיט די צען געבאָט
 וואָס מיט פֿייער אויסגעקריצט האָט גאָט?
 האָט ווער זיי נאָך אין זינגען?
 לאַמיר זיי זוכן און פֿראוון געפינען.

רות און בועז

רות גייט נאָך די ברוינע שניטער,
 קלייבט די זאַנגען שטיל;
 בועז שפילט אַ ליבע-לידל
 אויפן הילצערן חליל.

דוד בן ישי

ראַזשינקעס מיט מאַנדלען, פֿרישע בינטן מירע —
 דאָס פֿאַסטעכל בן ישי שפילט אויף זיין לירע.
 אויפן גרינעם פעלד הויערן די שאַף,
 דאָס פֿאַסטעכל בן ישי וויגט זיי איין אין שלאַף.

עולי רגל

פֿאַלמעס — שלאַנק און הויך וואַקסן איבער מויערן,
 מיט בכורים-קוישן קומען שוין די פויערים;
 פֿאַלמעס שלאַנק און הויך ווינטשן זיך — לחיים,
 עולי רגל קומען קיין ירושלים!

אונדזער נייע היים

מײן טאָכטער רחל צו איר גראַדואירן די שלום עליכם פּאַלקשול 19

אָמעריקע, מײן נייע היים,
ענטפער מיר, אַ זאָג מיר אָפּן :
קענסטו זיין ווי אַ געטרייע מאַמע
פאַר מײן קינד,
וואָס איז מיט מיר פון טרערן לאַנד
אָוועק
אין שרעק,
דורך נאַכט,
פאַרוויסטעניש און ווינט ?
איך האָב פון דיר געטראַכט
אין יענע טעג...
איצט בין איך צו דיין פרייען ברעג געלאָפּן
און האָב צו דיר געבראַכט
מײן קליין געראַטעוועט פאַרמעג :
אַ יידיש קינד, וואָס וויל נאָך טאַן אַ לאַך ;
— אַ יידיש האַרץ וואָס קלאַפט מיט שטילן האָפּן.

אָמעריקע, מײן נאַענט ווייט-לאַנד,
קענסטו געבן מיר דיין האַנט
און קוקן נאָך מיט אויגן
ליכטיקע און צאַרטע ;
ביסטו ווערט צו זיין די איינציקע,
געגאַרטע נייע היים
פאַרן פליט פון געיאַגטן שטאַם ?
טליעט כאַטש אַ פונק נאָך
פון דיין גרויסן פלאַם ?
וויפל היימען
האַבן אונדזער ליבע שוין פאַרשוועכט,
און איך גלויב נאָך אַלץ
אַז אפשר דו, די איינציקע
וועסט זיין צו מיר גערעכט.
טו איך תפילה
מיט אימה און מיט ציטער ;
דו ביסט געוואָרן איצט
מײן קינדס באַהיטער.
ס'איז אונדזער צוטרוי, הייליקער —
— אַ פאַקעל אין דער נאַכט ;
מיר ווילן בלויז אַ ביסל רו
און אַ פריינטלעך-שטילן דאָך.

קעמפ-לידער

1. סקאצל קומט

גרינע פעלדער, פרישע בלומען,
קינדער זינען אָנגעקומען.

מיט געזאַנג, זיי זינען דאָ
אין אַ מזלדיקער שעה.

זינגען פייגעלעך אין נעסט
ברוך-הבא — שיינע געסט!

אַ בוים דערלאַנגט זיין גרינע האַנט
סקאצל קומט אין קינדערלאַנד.

2. דער טייך

אויפן טייך, גרויס און ברייט
שווימט אַ חלום שטילערהייט.

שפיגלט זיך — גאַלד און גרין,
אויף אַ בלעטל טאַנצט אַ בין.

אַ פלאַטערל, ווי אַ מאַגנאַט

שיפט זיך אויף אַ גרויסן בלאַט.

ערגעץ קרייט דער אויער-האַן

קומט דער קינדער-שבט אָן.

מיט געשריי און שווימערן

שרייען קינדער הויך און פריי

שלום עליכם אייך, רב טייך!

3. אין עס-צימער

זיצן קינדער אין געדראַנג,

עסן קאַשע מיט געזאַנג.

קוקט אַ ווילדע בלום אַרײַן,

שמעקט די לופט ווי זיסער וויין.

ברויט מיט מילך,

און ברויט מיט ליד ...

אַ גוטן אָפעטיט!

4. שפילערן

קינדער שפילן זיך אין פעלד

שפילט זיך מיט די גאַנצע וועלט.

פאַלן זיי אוועק אין גראַז,

גאַפט אַ תמעוואַטער האַז,

זיצן קינדער זאַלבענאַנד,

וואונדער-וואונדער-וואונדערלאַנד.

זינגען קינדער גרויס און קליין

קינדערלאַנד איז מלא-חן.

קלעזמאַרײַם

ײדל מיטן פידל, שמערל מיטן באַס,
לויפן זיך צוזאַמען יידן אויפן גאַס.

וואָס איז דאָס געאַײל, און וואָס איז דאָס געלויף?
ײדישע קלעזמאַרײַם שפילן אויפן הויף.

שפילט אַזוי די פידל אַז דאָס האַרץ צעגײט,
ברומט דער באַס אַ מידער מיט דער קלײנער פלייט.

פויקט דאָס פּײקל פּרײלעך, וויגט דער הויף זיך מיט;
וויגן זיך די קינדער, — זינגען מיט דאָס ליד.

ווייסן ניט די קינדער וואָס דאָס לידל מײנט,
און פאַרוואָס די פידל קלאַגט אַזוי און וויינט.

און פאַרוואָס אַ מידער ברומט דער גרויסער באַס;
אויף וועמען איז ער ברוגז, און אַזוי אין כעס?

וואָס־זשע מײנט דאָס פּײפן פון דער קלײנער פלייט;
און וואָס פויקט דאָס פּײקל מיט אַזויפיל פּרײד?

ווייסן ניט די קינדער, נאָר זיי זינגען מיט,
ווען קלעזמאַרײַם זינגען אונדזער ײדיש ליד,

ווען קלעזמאַרײַם שפילן פּרײלעך אויף דער גאַס;
ײדל מיטן פידל, שמערל מיטן באַס.

דער שניימענטש

און די

זון

וויסער שניי אין מיטן גאס
 ליגט אזוי זיך פוסט און פאס;
 נעם איך מיר איינס און צוויי
 און מאך א מענטש פון וויסן שניי.
 שניי, שניי און א שיעור,
 וואקסט א גולם, א גביר.
 אויגן האט ער שווארץ ווי קויל,
 א ציגאר האלט ער אין מויל;
 א געלעכערטן צילינדער
 האבן אים געשענקט די קינדער.
 שניי, שניי און א שיעור, —
 אן אויפגעקומענער גביר.
 שטייט און רירט זיך ניט פון ארט,
 רעדט מיט קיינעם ניט קיין ווארט.

ווייס איז אים די גאנצע וועלט,
 לאכט דער גולם און ער קוועלט:
 — זאל נאר שנייען מער און מער
 ווער איך פאלד א מיליאנער.
 גיב מיר קעלט און גיב מיר פראסט,
 היינט בין איך דער באלעפאס.
 שניי און שניי פון אלע זייטן,
 כא, כא, כא, גוטע צייטן. —
 נאר דארט אויבן, ערגעץ וואו
 גיט די זון אים ניט קיין רון.
 קומט די זון ארויס אין גאס,
 ווערט אים הייס און ס'ווערט אים גאס,
 ער מאכט א וויינענדיקע מינע
 און ער ווערט פאלד צעריגען ...

גוט שבת

פון הנן קי על

די פרינצעסין שבת גייט
אָנגעטאָן אין ווייסן קלייד.

אָן אַ קרוין און אָן אַ טראָן
קימט די שיינע מלכה אָן.

שטילעך ווערט אין אונזער גאָס
וואַרט איך אויפן ליפן גאָסט.

נעם איך אָן איר שאַרמע האַנט
גיון מיר אין שבת לאַנד.

ווייסע ליכט און קידוש וויין
מלכה שבת, קום אַרײַן.

לאַמיר זײַ פאַגריסן אלע —
לכה דודי לקראת כלה.

גוט־וואָך

ווען דער הימל לעשט זיך אויס
גייען מידע טעג אַרויס.

גרויע וואַכעדיקע טעג
אין אַ ווינטן, ווינטן וועג.

דרימלען, שלאָפן ערגעץ וואו,
חלומען אין שטילער רו —

פון אַ האַמער, פון אַ זעג
ביז דער שבת גייט אוועק.

קומען זיי, די טעג, צוריק
אַרבעט איז דאָך פרייד און גליק.

פרייד און גליק און גיט קניז יאָד
איז די ליבע גוטע וואָך.

חלוּם־לאַנד

תנ"ך־מאַטיוון

משה שטייט אויפן באַרג נבו
און קוקט אין אלע זייטן,
זיין חלוּם־לאַנד עד זעט גענוי,
זיין לאַנד עד זעט פון ווייטן.

אן אייביקער עד שטייט אזוי
פון דעמאלט ביז אַצינד,
עד זעט דאָס לאַנד פון גאלד און כלי,
וואו מיך און האַניק רינט.

עד שטייט מיט אויסגעשטרעקטע הענט
און זעט דעם ווייטן מאָל;
זיינע קינדער עד דערקענט
און בענטשט דאָס פאלק ישראל.

יִם־הַמַּלַּח

זי שטייט אויפן פעלדז אַ פאַרגליווערט שטיק זאלץ
און ס'דרימלט איר קאָפּ אויפן ווייסן האַלדז.
דרימלט פאַרלאָזן אויף גאַטס באַראַט
אַ זאַלציקע מומיע — דאָס ווייב פון לוט.
איר סדום איז אַוועק אין פייער און פלאַם,
שטיל איז אַרום — אַ טויטער ים.

למד וואָוו צדיקים

למד וואָוו צדיקים שטילע
קלאַגן זיי זיך ניט אפילו ;
דאנקען גאט פאר יעדער שעה
און פאר אלץ וואס איז נאך דא.

פאר דער פרייד און פאר די טרערן,
פאר די קליינע ווינטע שמערן,
פארן טרויער, פאר דער מי,
און פאר יעדן אינדערפרי.

און צוליב די למד וואָוו
פאשען זיך אין פעלד די שאף,
וואקסן ביימער און זיי בליען,
און די ווינטע טויבן פליען.

ערגעץ ווייט און ערגעץ וואו,
אין דעם לאַנד פון סוד און רב,
חלומען אין מידן שלאָף
גוטע יידן — למד וואָוו.

יואסערטרעגער זינגען זיי,
שלעפן זיך מיט קאנען צוויי,
אין די ווינטערדיקע טעג
זיי פאלן מיד אַוועק.

קומען זיי בינאכט אַהיים
זין אַ שטיבעלע פון ליים ;
זסן ברויט ווען גאט באשערט,
שלאָפן אויף דער האַרטער ערד.

און צוליב די למד וואָוו
קען מען חלומען אין שלאָף ;
און אין זכות פון זייערע טרערן
וועט די וועלט ניט חרוב ווערן.

אליהו הנביא

אויפן ברמל-בארג, אויבן
וואקסן גרינע-רויטע טרויבן.
ערגעץ אין אַ הייל, באהאַלטן
שלאָפט אַ סאַווע דארט, אַן אַלטע.
זאָג מיר פויגל, אַלטע סאַווע,
וואו געלעבט האָט אונדזער נביא ?
ישט זיך סאַווע אַ צעלאַך :
ער לעבט ביי היינט נאָך אין תנ"ך.

די יידישע שול

די יידישע שול פארן יידישן קינד —
 אזוי ווי א ליכטל א קליינס וואס מען צינדט ;
 ווערט ליכטיק ארום און דאס הארץ ווערט דערפרייט,
 דאס קינד ווערט א גאלדענע רינג אין דער קייט.

די יידישע שול איז א שליסל (פון גאלד
 זי עפנט די טיר צו א וועלט פון אמאל,
 א וועלט פון געזאנג, פון געבעט און פון טרערן,
 פון זיידעס וואס ציילן די זילבערנע שטערן.

די יידישע שול איז א שומר (וואס היט
 דעם גאלדענעם ניגון (וואס ציט זיך און ציט ;
 ווען ס'זינגען די אותיות) אראפ פון דער וואנט,
 ווערט ווארעם בי אונדז אין דעם אלף-בית-לאנד.

די יידישע שול איז א גאלדענע בריק
 וואס פירט פון דער פרעמד, פון דער ווייט דרך צוריק,
 און ס'נעמען דרך הארציק ארום די פיר ווענט
 אזוי ווי זיי וואלטן א חבר דערקענט.

א בריוו פון א טויב

איך שרייב דיר פון דער גרויסער שטאט,

אז כ'בין געזונט, א דאנק גאט.

איך קען שוין פליען אין א קרייז,

און ווייס אויך ווי צו זוכן שפיז.

איך האב אליין מיר אויפגענייט

פון ווייסע פעדערן א קלייד.

דאס לעבן איז דא רייך און שייך,

און קיינער איז דא ניט אליין.

עס איז פאר יעדער טויב דא פלאץ,

און יעדער הויז איז א פאלאץ.

און אז דו בענקסט אזוי נאך מיר

איז דא ארט גענוג פאר דיר.

נאר געליבטע, ניט פארגעס,

אז יוניאן סקווער איז מייך אדרעס,

און דאס הויז וואו טויבן רוען

איז די לינקאלן סטאטוע...

אין קענעדי שלום־וואַלד

גרינע פעלדער, ווייסע בלומען,
 זיינען קינדער אָנגעקומען,
 און געפלאַנצט מיט צאַרטע־ הענט
 אַ בוים אין וואַלד פון פּרעזידענט.
 וואַקסט דער בוים אין שטילער רו,
 קומען נייע ביימער צו.
 וועלן נייע ביימער בליען
 אין דעם לאַנד פון די נביאים:
 ביימער, ביימער — אַ משפּחה־
 זכר קענעדי לברכה:

די וועלט איז שיין

די וועלט איז שיין און גוט און העל
 מיט מענטשן, ווייס און שוואַרץ און געל.
 אַ שוואַרץ קינד לאַכט, אַ ווייס קינד לאַכט,
 נאָר האָס איז מיאוס און בלינד ווי נאַכט.
 שוואַרץ האָט ליב און ליב האָט ווייס,
 נאָר האָס איז פּרעמד און קאַלט ווי אייז.
 די וועלט איז שיין אין אַלע פּאַרען
 און האָס וועט מזון, מזון שטאַרבן.

א חתונה

ברחותניס - בלימאעסעק פֿלעסכטן זיך אַ קראַנט
 פֿלֿאַטצין פֿלֿאַטעסעק אין פֿעלד אַ ברוזל-טאַג
 ביגען ווי קעזמאַרייט שפּילן מיטן ווינט
 חתן-כלה רויזן האַבן חתונה אַצינד

סקאַבל קומט
 מיט בוקעטן וואַרטן קינדער אויף דער גאַס
 פֿרײַענע אײַל אַעקאמען, סקאַבל קואט אַ גאסט
 מיט בוקעטן בלאומען זייגען קינדער גרייט
 טאַנצן ביר אַ קעסן מיט יאָגורט-דיקער פֿרייז

סערענאָדע

אַער זינגט עס אין דער פֿרי געלאַנגטן אַלערע
 צו זיין לינגער זי זינגט דער סאַלפֿאַווי
 צו זיין לינגער זי בענקט ער דאָק אַ אַדאוי
 זינגט ער אין דער פֿרי אַ פֿרײַענע-סערענאָדע

א גוטע נאכט

אין די ווייסע ביידלעך שלאָפן קינדער אין
 וויגט זיך שטיל אין טײַד די לבנה - שײַן
 בלויער חלום אויפן באַרג אַ מידינער וואכט
 שלום, שלום קינדער וועלט, אַ גוטע נאכט

אייר, ה' אייר,
 ביסט פרייד און א שיעור!
 גרעטער יארן איך ווארט שוין אויף
 דיר:
 ין וואלד אין א פונקער,
 ין פיער אפילו -
 אב איך דיר געזען אין סין ליד,
 אין סמן תפילה.

יידן פון געטא,
 יידן און הייסען,
 יידן פון פוילן,
 סאראקא און תימן,
 פון מזרח, פון מערב,
 פון צפון, פון דרום -
 דו האסט זי געפראכט
 על פנפי נשדים.

אייר, ה' אייר,
 יך האב נאך פון פריער
 געזען דען אויפקום מיט בלוט און מיט
 שיר;
 ין חלום פון יידיש-צעאקערטער ערד
 יסטו אנברז ה' אייר געווארן פאשערט.

יידן פון געטא

יידן און הייסען,
 יידן פון פוילן,
 סאראקא און תימן;
 ו האסט זי געפראכט
 ון דער פרעמד,
 ון דער נאכט,
 ון פאגריסט מיט א היים,
 יט א יידישן דאך.

ה' אייר, ה' אייר,
 ביסט פרייד און א שיעור;
 ווען ס'זיינען חלוצים
 געקומען צו דיר,
 דין מדבר צעוויגן
 מיט גאלדענעם קארן -
 איז מדבר א היים
 און מדינה געווארן.

יידן פון געטא,
 יידן און הייסען,
 יידן פון פוילן,
 סאראקא און תימן;
 - פאגריסט זייער היים
 אין דעם פארג, אין דעם טאל
 שומר ישראל!
 שומר ישראל!

23. 19. 2019

מחברת

מ.ק. מל

IN ALE FARBN

POEMS

by

CHANAN KIEL

איך דאנק מייע פֿרײַנד, די קולטור-טוער
חבר און חברה פֿריזענט פֿון פֿיטסבורג, פֿא.
פֿאַרן אַרויסגעבן די זאַמלונג פֿון מייע לידער
חנן קיעל

I thank my friends, the lovers of Yiddish Culture, Saul and Fannie Prizent of Pittsburgh, Pa. for their generous act of kindness in publishing this collection of my poems for children.

Chanan Kiel